

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า สิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาประเทศทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง คือ คุณภาพของประชากร ถ้าประชากรมีคุณภาพแล้ว ก็สามารถ ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าได้ ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่มีประชากรมากแต่ขาดคุณภาพ ก็ไม่ อาจทำให้ประเทศเจริญได้ การสร้างคุณภาพของประชากรต้องอาศัยการศึกษาเป็นประการสำคัญ การศึกษาจะช่วยปรับปรุงคุณภาพให้แก่ชีวิตตนเองและชุมชน ให้รู้จักจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพการนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้กับการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา ในด้านใดก็ตามจะไม่บรรลุเป้าหมาย ถ้าหากประชากรยังขาดคุณภาพ ซึ่ง ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการก็ตระหนักดีในเรื่องนี้ ดังได้กล่าวในการประชุมกรรมการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2534 ว่า "นโยบายหรืองาน เร่งด่วนที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องทำในขณะนี้ คือ การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยจะขยาย การศึกษาขั้นพื้นฐานไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (สำมัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น, ม.ป.ป.)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงสุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในขณะที่อารยประเทศหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชาชน ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9 ปี ด้วยเหตุนี้รัฐจึงถือว่า การส่งเสริมให้ประชาชน มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้น เป็นภารกิจที่จำเป็นและเร่งด่วน จึงให้กระทรวง ศึกษาธิการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงแผนการศึกษา ปี พ.ศ. 2534-2544 โดยมีมาตรการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ขอนแก่น, 2535)

1. จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนของกรมสามัญศึกษา ปีละ 100 โรงเรียน

2. จัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีละ 100 โรงเรียน
3. เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม ปีละ 1,000 โรงเรียน
4. ส่งเสริมให้เอกชนมีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น
5. ขยายการรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบนอกระบบโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น

การที่นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างน้อย ทำให้อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 6 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.52 ในปีการศึกษา 2533 และจะเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงร้อยละ 100 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นไป ซึ่งแสดงว่าเด็กไทยทุกคน จะได้รับการศึกษา 9 ปีเป็นอย่างต่ำ โดสมอบให้กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาเอกชน และกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่ ดูแล และจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดตาม ตาราง (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น, 2534) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑

เป้าหมายจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ปีการศึกษา ๒๕๓๔ - ๒๕๔๐

สังกัด	ปีการศึกษา ๒๕๓๓		๒๕๓๔	๒๕๓๕	๒๕๓๖	๒๕๓๗	๒๕๓๘	๒๕๓๙	๒๕๔๐
	แผนฯ ๖		แผนฯ ๗						
ผู้จบ ป.๖	1,060,000	1,069,000	1,081,000	1,100,000	1,123,000	1,147,000	1,167,000	1,186,000	
นักเรียน ม.๑ ในระบบ	จัดโดย กรมสามัญศึกษา		สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาเอกชน						
		632,000	702,000	799,000	808,000	968,000	1,008,000	1,027,000	
นักศึกษานอกระบบกรมการศึกษานอกโรงเรียน	จัดโดย กรมการศึกษานอกโรงเรียน								
		20,000	40,000	60,000	80,000	100,000	120,000	140,000	
รวมทั้งสิ้น		652,000	742,000	859,000	988,000	1,068,000	1,128,000	1,167,000	
ร้อยละของนักเรียน ม.๑ ต่อผู้จบ ป.๖		61	69.4	79.5	90.0	95.1	98.3	100	

ที่มา : สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ๒๕๓๔ : การมัธยมศึกษา : เพื่อการขยายการศึกษาระดับพื้นฐาน

จะเห็นได้ว่า มาตรการและนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จะทำให้อัตราการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 ของทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีสถิติสูงขึ้นเพียง 61.0 ของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534) อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อีกเกือบ 40% ซึ่งในปี พ.ศ. 2527 กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาว่า มีสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสียบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ แม้ว่าบางโรงเรียนจะยกเว้นเงินค่าบำรุงการศึกษา ตลอดจนให้ค่ารถโรงเรียนและค่าอาหารกลางวันก็ตาม
2. เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ การคมนาคมที่ไม่สะดวกและระยะทางไกล ทำให้นักเรียนไม่สามารถเดินทางมาโรงเรียนได้
3. ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่สนับสนุนให้บุตรหลานให้เข้าเรียน เมื่อจบประถมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็จะส่งไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร หรือตามโรงงานอุตสาหกรรมในภูมิภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนเห็นว่า ไม่สามารถรับราชการได้ จึงไม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ (กองแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2527)

ปัญหาสำคัญหลาย ๆ ประการที่มีส่วนทำให้ผู้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว ไม่สามารถเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไปได้นั้น นอกจากปัญหาด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาสำคัญแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องการขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบวิธีการเรียนที่นอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียน สำหรับคนชนบทแล้ว ปัญหาเรื่องสถานบริการด้านการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แพร่กระจายไปถึงผู้รับบริการอย่างใกล้ชิด ก็เป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้จบการศึกษาภาคบังคับในชนบท ไม่เรียนต่อด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ดังกล่าวข้างต้น การจัดการศึกษานอกโรงเรียน จึงเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยระบุว่า "รัฐพึงเร่งรัด และสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบ

โรงเรียนเป็นอันดับแรก” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524)

เพื่อสนองนโยบายและมาตรการดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2530 กรมการศึกษา
นอกโรงเรียนจึงได้พิจารณาจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น
ทำให้ผู้ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้ว มีโอกาสเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โดยรัฐไม่ต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมาก ในการพัฒนาระดับการศึกษาให้กับประชาชน
และประชาชนก็ไม่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเหมือนกับเรียนต่อในระบบ
โรงเรียน ดังจะเห็นได้จากจุดเด่นที่สำคัญของหลักสูตรนี้ (ทวีป อภิสัทย์, 2534)

1. เป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้ทันที โดยไม่
จำเป็นต้องเสียเงินลงทุนสร้างอาคารสถานที่เพิ่มขึ้นอีก เพราะการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
จะใช้การประสานงาน เพื่อใช้อาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน
และส่วนใหญ่การจัดการเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียนก็ได้เน้นเรื่องอาคารสถานที่ที่มากนัก
อยู่แล้ว เพราะการศึกษานอกโรงเรียนสามารถเรียนกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือเรียนด้วย
ตนเองได้เป็นหลักสถานที่ จึงอาจใช้โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม (ในช่วงเวลาที่ไม่ใช้
อาคารสถานที่) วัด ศาลาประชาคม หรือบ้าน ฯลฯ เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนและการ
พบกลุ่ม

2. นอกจากนั้นบุคลากรที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน จะใช้
บุคลากรที่มีอยู่แล้ว ให้ไปทำหน้าที่เป็นผู้สอน ครูประจำกลุ่มหรือผู้ประสานงาน ในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนโดยจ่ายค่าตอบแทนให้กับบุคลากรเหล่านั้น ดังนั้นเมื่อหมดกลุ่มเป้าหมายผู้เรียน
ที่จะให้บริการแล้ว ก็สามารถเลิกการจัดการเรียนการสอนตรงจุดนั้นได้ โดยบุคลากรไม่ต้องผูกพัน
ว่าจะต้องจ่ายค่าสอน ค่าตอบแทนตลอดไปรัฐจะจ่ายเงินค่าตอบแทนให้ก็เฉพาะในช่วงที่มีภารกิจ
ให้เขาเหล่านั้นทำเท่านั้น

3. การจัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการที่กระจายเข้าไปให้บริการกลุ่ม
เป้าหมายผู้เรียน ถึงจุดใกล้ตัวผู้รับบริการมากที่สุดได้ ซึ่งจะผิดกับการจัดการศึกษาในระบบ
โรงเรียนที่ให้บริการกระจุกอยู่เฉพาะจุดพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับสถานที่ให้บริการ คือ บริเวณใกล้ ๆ
หรือรอบ ๆ โรงเรียนเท่านั้น ดังนั้น การศึกษานอกโรงเรียนจึงตอบสนองการขยายโอกาส
โดยให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายได้กระจายมากกว่า โดยเฉพาะในชนบทห่างไกลโรงเรียนที่อยู่

ในพื้นที่

จะเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการอบรมวิชาความรู้ทั่วไปเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถ ตามควรแก่เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล และที่สำคัญที่สุด คือ ให้โอกาสแก่ผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสได้เรียนต่อในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และคุณวุฒิ ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับมัศึกษามีอิทธิพลต่อการวางแผนชีวิตในอนาคตของเยาวชน ซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และเป็นการตอบสนองต่อการพัฒนากำลังคนระดับกลางของประเทศ โดยจะอบรมและมีฝึกฝนให้มีความรู้ และทักษะอย่างเพียงพอต่อการจะออกไปประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ (กรมสามัญศึกษา, 2517) ด้วยเหตุที่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นการเรียนต่อในระดับนี้จึงเป็นไปตามสถานการณ์ทั้งทางด้านส่วนตัว และเศรษฐกิจ สังคม ทำให้มีผู้ได้โอกาสทางการศึกษา กล่าวคือ มีผู้จบการศึกษาภาคบังคับส่วนหนึ่งได้เรียนต่อและอีกส่วนหนึ่งมีปัญหาอุปสรรคไม่สามารถเรียนต่อได้

การศึกษานอกโรงเรียน จัดขึ้นเพื่อให้โอกาสที่ 2 แก่บุคคลที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมาก่อน กล่าวคือ ในช่วงวัยเรียน บุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ เมื่อเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียนได้ จึงจำเป็นที่รัฐจะต้องสนองความต้องการของบุคคลเหล่านั้น ให้มีโอกาสได้รับความรู้เพิ่มเติมและมีความสามารถในการนำเทคโนโลยี หรือความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อประเทศชาติ แต่จากการสำรวจพบว่า ยังมีผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ป.6) แล้วไม่ได้เรียนต่ออยู่เป็นจำนวนมาก โดยส่วนหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปได้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบนอกระบบโรงเรียน แต่มีอีกส่วนหนึ่งยังไม่เรียนต่อ ผู้วิจัยมีความสนใจว่ามีเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อของบุคคลเหล่านี้ โดยจะศึกษาเฉพาะการตัดสินใจเข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ในวิธีเรียนแบบทางไกลเท่านั้น เนื่องจากการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาธิตสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกลเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้วิธีการเรียนการสอนแบบนอกระบบโรงเรียน และผู้เรียนก็เป็นผู้ที่อยู่

นอกระบบโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากวิธีเรียนแบบชั้นเรียนและแบบตนเองเป็นหลักสูตร เดียวกัน ดังเปรียบเทียบให้เห็นตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

	ประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน		
	แบบชั้นเรียน	แบบทางไกล	แบบตนเอง (สอบเทียบ)
รูปแบบการเรียนการสอน	เป็นแบบเดียวกับในระบบโรงเรียน	วิธีการแบบนอกระบบโรงเรียน	วิธีการแบบนอกระบบโรงเรียน
กลุ่มเป้าหมาย	ผู้นอกระบบโรงเรียน	ผู้นอกระบบโรงเรียน	ผู้นอกระบบโรงเรียน (แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้อยู่ในระบบโรงเรียนแฝงเข้ามา)

นอกจากนี้ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกล ยังเป็นวิธีการเรียนที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ดังที่ นฤมล ดันตสุรเศรษฐ์ (เคลนิวิสต์, 21 ก.ค. 35) กล่าวยืนยันในบทความเรื่อง "การเรียนทางไกลในระดับมัธยม" ว่าจากสถิติล่าสุด โครงการขยายโอกาสทางการศึกษานอกระบบ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ที่จัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ มีนักศึกษา 63,540 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบทางไกลถึง 53,286 คน หรือคิดเป็น 83.86%

ประกอบกับประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2534 มีอัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ สูงถึงร้อยละ 9 มีมูลค่าการส่งออกสินค้ามากกว่า แส่นล้านบาท และมีนักลงทุนจากประเทศต่าง ๆ จำนวนมากเข้ามาลงทุนในประเทศไทย จนเป็นที่คาดหวังกันว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ หรือประเทศนิคส์ (NICS) ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ดังนั้นการพัฒนา ประชากรให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการ จากประเด็น ปัญหานี้ กษมา วรวรรม ๗ อุษยา รองอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กล่าวอภิปราย เรื่อง "การศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง" ในการสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2535 ว่า . . . โดยปกติประเทศที่จะเป็นนิคส์ได้นั้น จะต้องมีประชากรวัยแรงงานที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 60% แต่ประเทศไทย ขณะนี้เพียง 16 หรือ 20% เท่านั้น แม้ว่าเราจะพยายามขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็ก ในวัยเรียนให้ได้เต็มที่ 70% ทุก ๆ ปีก็จะเพิ่มขึ้น เป็นเพียง 30% ซึ่งก็ไม่ทันเหตุการณ์ ฉะนั้น ถ้าจะยกระดับการศึกษาของประชากรในวัยแรงงานอย่างรวดเร็วแล้ว เราจะต้องพยายามให้ การศึกษาแก่คนที่อยู่ในวัยแรงงานขณะนี้ มิใช่เด็กที่เพิ่งจบจากชั้นประถมใหม่ ๆ ในแต่ละปี ปีละ 1 ล้านกว่าคน แต่ควรให้การศึกษากับกลุ่มประชากรที่จบประถมศึกษามาแล้วเป็นเวลาหลายปีและ อยู่ในวัยแรงงานซึ่งมีจำนวนมากกว่า 7 ล้านคน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษานอกโรงเรียน จะเน้นที่กลุ่มนี้ ให้ผ่านการศึกษาระดับ ม.ต้น โดยใช้เวลาไม่น้อยกว่าหลักสูตรปกติแต่มีคุณภาพ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ม.ป.ป.) หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิถีเรียนแบบทางไกลจึงเป็นรูปแบบและวิธีการคลี่คลายปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะ ในเขตภาคกลาง อันเป็นเขตที่ตั้งของเมืองหลวงและเมืองบริวาร ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในภาวะ ขาดแคลนแรงงานทั้งในโรงงานอุตสาหกรรมและกิ่งอุตสาหกรรมอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงงานดังกล่าวมีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร ระบบวงจรอัตโนมัติ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญเพื่อ ลดขั้นตอน เวลา อัตราการสูญเสียอื่น ๆ ในระบบการผลิต แรงงานที่ต้องการจึงถูกกำหนดคุณสมบัติ ให้มีระดับการศึกษาขั้นต่ำ คือ จบมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากเป็นแรงงานที่สามารถพัฒนาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการได้ง่าย

ดังนั้นนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษานอกโรงเรียนที่ยกระดับการศึกษาของ ประชาชนวัยแรงงานให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงสอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว

ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มาสนับสนุน การขยายโอกาสทางการศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลางให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพส่วนตัว ภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจด้านสังคมของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิถีเรียนทางไกล
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่เป็นเหตุผลสำคัญในการเรียนต่อและไม่เรียนต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิถีเรียนทางไกล ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษากการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้ คือ

1. สภาพภาพส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ระดับการศึกษา ระยะเวลาว่างที่ไม่ได้ศึกษาต่อ การได้รับข่าวสารความรู้ ภูมิฐานะที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะการตัดสินใจศึกษาต่อ แตกต่างกัน
2. ภูมิหลังด้านเศรษฐกิจของนักศึกษา ได้แก่ อาชีพปัจจุบัน อาชีพในอนาคต รายได้ของนักศึกษา ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะการตัดสินใจศึกษาต่อแตกต่างกัน
3. ภูมิหลังด้านสังคมและครอบครัวของนักศึกษา ได้แก่ อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดามารดา การสนับสนุนทางการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะการตัดสินใจศึกษาต่อแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต 17 จังหวัดภาคกลาง โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 ผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ป.6) หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2534 และเป็นผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

1.2 ผู้ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิธีเรียนแบบทางไกล ในปีการศึกษา 2535

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร 3 ด้าน คือ

2.1.1 ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังของนักศึกษา ได้แก่ อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ระดับการศึกษา ระยะเวลาว่างที่ไม่ได้ศึกษาต่อ การได้รับข่าวสารข้อมูล ภูมิลำเนา ความสะดวกในการเดินทาง

2.1.2 ตัวแปรเกี่ยวกับฐานะเศรษฐกิจของนักศึกษา ได้แก่ อาชีพปัจจุบัน อาชีพในอนาคต รายได้ของนักศึกษา ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพ

2.1.3 ตัวแปรเกี่ยวกับสังคมและครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา การสนับสนุนทางการศึกษาและอาชีพ อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เหตุผลในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิธีเรียนแบบทางไกล

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยจึงได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้น ไว้ดังนี้
 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ป.6) หรือ หลักสูตรอื่นที่เทียบเท่า
 ป.6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2534 และไม่เรียนต่อในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล
 ในปีการศึกษา 2535
2. กลุ่มผู้ไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ
 โรงเรียน หรือวิธีการเรียนแบบอื่นใดทั้งสิ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย จึงได้กำหนดความหมาย
 ของคำเหล่านั้น ดังนี้

สถานภาพส่วนตัว หมายถึง อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ระดับการศึกษา
 ระยะเวลาว่างที่ไม่ศึกษาต่อ ภูมิฐานะ และการได้รับข่าวสารความรู้ของนักศึกษา

ภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพปัจจุบัน อาชีพในอนาคต รายได้
 ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักศึกษา

ภูมิหลังทางด้านสังคมและครอบครัว หมายถึง อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง
 ระดับการศึกษาของบิดามารดา การสนับสนุนทางการศึกษาและอาชีพจากสังคมและครอบครัว

เหตุผลของการตัดสินใจเรียนต่อและไม่เรียนต่อ หมายถึง สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อ
 การตัดสินใจเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสามัญ ระดับ
 มัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530

วิธีเรียนแบบทางไกล หมายถึง วิธีการเรียนแบบหนึ่งตามหลักสูตรการศึกษานอก
 โรงเรียน พ.ศ. 2530 ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยฟังบรรยายการสอน

รายวิชาทางสถานีวิทย์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ประกอบการเรียน และมีการพบกลุ่มการเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่จบชั้นสูงสุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ประถมศึกษาปีที่ 6
2. การศึกษาหลักสูตรอื่น ๆ ที่เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. มัธยมศึกษาตอนต้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนสูงสุดที่ได้รับเมื่อจบการศึกษาชั้นสูงสุด แบ่งออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. สอบได้คะแนนต่ำกว่า 60% หรือ เกรดเฉลี่ย 1
2. สอบได้คะแนน 61-70% หรือ เกรดเฉลี่ย 2
3. สอบได้คะแนน 71-80% หรือ เกรดเฉลี่ย 3
4. สอบได้คะแนน 80% ขึ้นไป หรือ เกรดเฉลี่ย 4

ระยะเวลาว่างที่ไม่ได้ศึกษาต่อ หมายถึง ระยะเวลาที่นับเป็นปีที่นักศึกษาไม่ได้เรียนต่อหลังจากออกจากการศึกษานอกระบบโรงเรียน

รายได้ของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ที่คิดเป็นค่าเงินของผู้ปกครองต่อเดือน

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพหลักของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ปกครอง ซึ่งแบ่งเป็นระดับการศึกษาของบิดา และระดับการศึกษาของมารดา

รายได้ของนักศึกษา หมายถึง รายได้ที่คิดเป็นค่าเงินของนักศึกษาต่อเดือน

อาชีพของนักศึกษา หมายถึง อาชีพหลักของนักศึกษาในปัจจุบันและอาชีพที่นักศึกษาจะทำในอนาคต ได้แก่ การเกษตร ค้าขาย รับจ้าง รัฐบาล หรืออื่น ๆ

ความมุ่งหวังทางการศึกษา หมายถึง จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุดที่นักศึกษาคาดหวังว่าจะเรียนสำเร็จในอนาคต

ความมุ่งหวังทางด้านอาชีพ หมายถึง จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาคาดหวังว่าจะทำต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหวังทางด้านอาชีพ หมายถึง จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาคาดหวังว่าจะทำต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายด้านอาชีพ หมายถึง จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาคาดหวังว่าจะทำต่อไปในอนาคต

การสนับสนุนทางการศึกษา หมายถึง การสนับสนุนของผู้ปกครองในทางการศึกษา

การสนับสนุนทางด้านอาชีพ หมายถึง การสนับสนุนของผู้ปกครองทางด้านอาชีพ

ภูมิลำเนา หมายถึง ที่อยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น

1. ในเขตอำเภอ หรือจังหวัด
2. ออกจากเขตอำเภอหรือตัวจังหวัด

การได้รับข่าวสารความรู้ หมายถึง การใช้สื่อมวลชนในชีวิตประจำวัน โดยการรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

บุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต 17 จังหวัดภาคกลาง ซึ่งมีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว ขณะที่ทำการวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิธีเรียนแบบทางไกล ปีการศึกษา 2535

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ บุคคลที่ยังไม่ได้เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิธีเรียนแบบทางไกล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานอกระบบ
สาขาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับภาคหรือระดับประเทศต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการส่งเสริมให้ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทางการศึกษา ให้มีคุณภาพสูงขึ้น

3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการการศึกษาประเภทอื่น หรือระดับอื่น ๆ ให้กว้างขวางออกไป